УДК 378.147:81]:373.2

DOI: 10.12958/2227-2844-2021-8(346)-2-146-156

Слободян Олена Вікторівна,

кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри філологічних дисциплін
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка», м. Старобільськ, Україна.
helenslobodian87@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-5415-7324>

МІСЦЕ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ФІЛОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

Україна на сучасному етапі активно прямує у європейський освітній простір, який вимагає реформування всіх ланок системи освіти. У зв'язку з цим гостро постало питання професійного розвитку конкурентоспроможного та висококваліфікованого вихователя дошкільного освітнього закладу. У Законі України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національній доктрині розвитку освіти, Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), Концепції нової української школи, проєкті Концепції розвитку педагогічної освіти та в інших нормативних документах наголошено про необхідність змін у професійній підготовці майбутніх фахівців.

За результатами експертних досліджень зрозуміло що, великим попитом та вагомою цінністю на ринку праці користуються фахівці, які здатні навчатися протягом життя, забезпечувати особисту самореалізацію, критично мислити, працювати в команді, спілкуватися в полікультурному середовищі та володіти іншими сучасними компетентностями.

Навчання протягом життя – одна з найважливіших компетентностей, задекларованих у Концепції нової української школи, яка трактується як вклад у людей і знання, що передбачає не тільки здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових умінь і навичок, а й цифрову грамотність і розширення можливості для інноваційної, більш гнучкої форми навчання (Концепція Нової української школи).

З огляду на сучасні виклики до системи освіти та потреб педагогів державою створено новий Закон «Про освіту», у якому наголошено на можливості безперервного навчання вихователів засобами формальної, неформальної або інформальної освіти впродовж життя.

Законом України «Про освіту» визначено поняття кожного виду освіти:

– *формальна освіта* – освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою;

– *неформальна освіта* – освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій;

– *інформальна освіта (самоосвіта)* – освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям (Закон України «Про освіту»).

Формальна освіта передбачає собою короткостроковий або довгостроковий спеціально розроблений навчальний курс, що передбачає певну оцінку знань наприкінці (навчання в школі, коледжі, університеті, підвищення кваліфікації тощо). Неформальна освіта – це організований процес, який не залежить від наявності в певній навчальній інституції і може відбуватися будь-де і будь-коли, де учасниками можуть бути представники абсолютно різних видів сфер, діяльності та віку (конференції, семінари, тренінги, вебінари, майстер-класи, воркшопи тощо). Інформальна або спонтанна освіта – це ті навички та знання, які людина здобуває протягом життя не шукаючи їх спеціально, при накопиченні життєвого досвіду.

У нашому дослідженні головним чином звернено увагу саме на неформальну освіту, оскільки вона виступає важливим складником безперервної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій підтверджує інтерес наукової спільноти України до проблем неформальної освіти. У цьому напрямку працюють такі науковці як Е. Богів, О. Василенко, Н. Горук, В. Давидова, О. Лазоренко, Л. Лук'янова, О. Огієнко, Н. Терьохіна та інші.

Предметом досліджень є широке коло питань, значну частину якого становлять національні характеристики неформальної освіти зарубіжних країн. За останні роки, актуальності набирають питання розвитку окремих компетентностей педагогів різних категорій в умовах неформальної освіти. Про це свідчать деякі теми досліджень: «Розвиток професійної компетентності учителів початкової школи у системі неформальної післядипломної освіти як невід'ємна складова освіти впродовж життя» (В. Раус), «Неформальна освіта як чинник професійного розвитку майбутніх учителів» (Т. Скорік, В. Моргунова), «Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти» (О.

Пономаренко), «Теорія і практика організації неформальної освіти майбутніх соціальних педагогів» (Н. Павлик), «Розвиток ІКТ-компетентності вчителів вечірніх шкіл в умовах неформальної освіти» (М. Закомірний), «Неформальна освіта як чинник розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вихователів дошкільного навчального закладу» (В. Горленко) тощо. Проте питання філологічної підготовки майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу в умовах неформальної освіти недостатньо вивчені.

Метою дослідження є визначення можливостей неформальної освіти у процесі філологічної підготовки майбутніх вихователів.

Реформування освітнього процесу в українських закладах вищої освіти та урізноманітнення освітніх програм здійснюється шляхом формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача, яка передбачає дії, спрямовані на розвиток студентом умінь самостійної навчальної діяльності, постановку адекватних освітніх цілей і відповідних завдань, вибір методів, форм, засобів і змісту навчання, рефлексію, самооцінку особистісних досягнень, ініціативу і відповідальності за прийняття рішень і вирішення поставлених завдань. Розвиток набутих компетентностей у формальній освіті, та отримання нових умінь та навичок за допомогою форм неформальної освіти значно підвищує конкурентоздатність фахівця, що дає змогу майбутнім вихователям удосконалювати професійну компетентність і задовольнити власні освітні інтереси. Неформальна освіта не обмежує сферу інтересів і дає змогу розширити спектр компетентностей, у якій вихователь має розвивати професійно необхідні здатності такі як: уважність, працьовитість, емоційну стійкість, вміння володіти собою у стресових ситуаціях, здатність до критичного мислення, готовність до співпраці і взаємодопомоги, вміння працювати в колективі, творчо мислити, бути здатним до генерації нових ідей, бути відповідальним і розвивати в собі лідерські якості, приймати науково обґрунтовані і технологічно грамотні рішення, самостійно здобувати нові наукові знання, легко пристосовуватися до змін у суспільстві тощо.

Слід підкреслити провідні принципи неформальної освіти: навчатися в дії (learning by doing), вчитися співпраці, навчитися вчитися. «Навчатися в дії» передбачає поєднання теоретичного та практичного навчання, розвиток компетентностей через практичну діяльність. «Вчитися співпраці» – це розвиток здатностей до ефективної роботи в групі, команді із усвідомленням відмінностей у поглядах, способах дій, сприйнятті, мисленні тощо, тобто можливості приймати оточуючих у всьому їхньому різноманітті й уміння співпрацювати з ними. «Навчитися вчитися» є здатністю до постійного пошуку інформації, її опрацювання та рефлексії, аналізу власного досвіду, виявлення індивідуальних освітніх цілей, а також здатність до застосовування набутих компетентностей у нових життєвих ситуаціях (Пекар, 2011).

З огляду на зазначене, актуальним є пошук нових підходів до навчального процесу, нових методологічних, теоретичних і психологічних підстав для конструювання змісту і форм навчальної діяльності, які реально будуть сприяти підвищенню і збереженню навчальної мотивації студентів, позитивним змінам їх пізнавальної активності, а також активному розвитку філологічної підготовки майбутніх вихователів.

Філологічна підготовка майбутнього вихователя орієнтована на оволодіння теоретичними знаннями щодо концепції і фактів сучасної лінгвістичної науки, зокрема про мову як суспільне явище, її зв'язку з мисленням, культурою та суспільним розвитком народу; про походження і розвиток мови, про співвідношення лінгвістичних і екстралінгвістичних чинників у формуванні мови; про систему мови, її рівні, зв'язки підсистем мови, основних одиниць мови і мовлення, про сучасні напрямки в науці про мову; знання комунікативних, функціональних, соціолінгвістичних напрямків у вивченні мови; володіти системою сучасних лінгвокультурологічних знань, специфікою мовних картин світу і відповідних особливостей мовної поведінки носіїв мови.

Окрім професійної компетентності майбутній вихователь має спрямовувати свою роботу на формування філологічної компетентності: володіння мовою в її літературній формі, розуміння її діалектної різноманітності; знання споріднених зв'язків мови і її типологічних співвідношень з іншими мовами, її історії, сучасного стану та тенденцій розвитку; знання літератури та фольклору в їх історичному розвитку і сучасний стан; розуміння закономірностей літературного процесу, художнього значення літературного твору у зв'язку з суспільно-літературної ситуацією, літературною критикою і культурою епохи; знання основ теорії усної та письмової комунікації; володіння основними методами філологічного аналізу; уміння визначати художню своєрідність творів і творчості письменника в цілому, користуючись системою основних понять і термінів літературознавства; володіння методами і прийомами здійснення усної та письмової комунікації; володіння методами і прийомами створення різних типів і видів текстів; уміння користуватися науковою, довідковою, методичною літературою рідною та іноземною мовами; володіння методами і прийомами риторики і мовного впливу; володіння навичками бібліографічної розвідки; знання основних бібліографічних показників і пошукових систем, володіння прийомами бібліографічного опису різних джерел; володіння сучасними методами і прийомами обробки інформації в області професійної діяльності (Соколова, 2009).

Не менш важливим є формування майбутнім вихователем лінгвістичної компетентності, яка поділяється на: лексичну (знання та вміння користуватися словниковим запасом та деякими граматичними елементами мови, яка вивчається), граматичну (знання та здатність до використання граматичних ресурсів мови), семантичну (здатність

усвідомлювати й контролювати організацію змісту), фонологічну (знання та вміння сприймати та виробляти: звукові одиниці (фонеми) мови та їх реалізація в конкретному контексті (алофони), фонетичні особливості, фонетичний склад слів, наголос, ритм, інтонацію речення), орфографічну (знання та вміння сприймати та виробляти символи, з яких складаються письмові тексти), орфоепічну (знання звукових засобів сучасної літературної мови та вміння мовця ними користуватися, правильне звукове оформлення мовлення) компетенції (Михайленко, 2021).

Філологічна підготовка є основою для навчання здобувачів різних дисциплін, а також основою для їх всебічного розвитку протягом їх професійної діяльності. Формування філологічної компетентності майбутніх вихователів є важливим завданням формальної освіти, у процес якої вміщено викладання української мови і літератури, культури мовлення, риторики тощо. Формальна освіта закладає базу, фундамент філологічної компетентності майбутнього вихователя, неформальна освіта – більш динамічна і гнучка, дозволяє протягом усього життя швидко коригувати, доповнювати, освоювати нові необхідні філологічні компетентності на основі вибору і добровільної участі в освітніх програмах, організованих за допомогою фахівців, що сприятиме розвитку професійної успішності майбутнього вихователя.

Навчальними планами ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» у філологічній підготовці майбутніх вихователів передбачено викладання наступних освітніх компонентів: «Сучасна українська мова з практикумом», «Усна й письмова комунікація та академічна риторика», «Іноземна мова за професійним спрямуванням», «Культура мовлення та розвиток виразного читання», «Дошкільна лінгводидактика», «Національно-патріотичне виховання на заняттях філологічного циклу в ЗДО», «Література для дітей дошкільного віку», «Поетика зарубіжного тексту або література рідного краю», «Мовленнєва комунікація в професійній діяльності», «Культура наукового спілкування українською мовою» тощо. Для розширення і поглиблення знань, умінь і навичок з цих дисциплін пропонуємо ряд форм неформальної освіти, які забезпечать подальший розвиток філологічної підготовки майбутніх вихователів, до яких, відповідно до Міжнародної стандартної класифікації належать: короткострокові курси, майстер-класи, семінари. (Международная стандартная классификация образования). З урахуванням аналізу літератури, присвяченої неформальній освіті та діючої практики до форм неформальної освіти також належать: конференції, майстерні, публічні лекторії, зльоти, тренінги, фестивалі, форуми, громадські читання тощо.

Для філологічної підготовки майбутніх вихователів, у межах вивчення фахової дисципліни «Усна й письмова комунікація та академічна риторика», «Культура мовлення з практикумом» доцільним є проходження онлайн курсів: «Ораторське мистецтво: «Почни говорити зараз»» (Ораторське мистецтво: «Почни говорити зараз». URL :

<https://prometheus.org.ua/prometheus-plus/public-speaking/>), «Майстерність публічних виступів (Курс «Майстерність публічних виступів. URL : <https://www.fivone.education/publicspeaking>), «Публічний виступ на 100%» (Курс з ораторської майстерності. м. Київ. «Публічний виступ на 100%». URL : http://teatr-aktor.kiev.ua/kod_slavu) та ін., які сприяють удосконаленню навичок правильного й точного усного та писемного мовлення, розвивають мовне чуття, вміння критично ставитися до промовленого й написаного слова, формують прагнення послуговуватися рідним словом, не порушуючи норм літературної мови, уміння користуватися довідниками з культури мовлення та інтернет-ресурсами тощо.

Особливо актуальним у процесі філологічної підготовки стало застосування дистанційних форм проведення семінарів, так званих вебінарів, які дозволяють залучитися до навчання особам, чия присутність в оффлайн режимі може бути обмеженою через різні причини. Наприклад, вебінар «Вивчення української мови та літератури за допомогою соцмереж» (Соцмережі як тренажер для вивчення української мови та літератури. URL : <https://naurok.com.ua/post/socmerezhi-yak-trenazher-dlya-vivchennya-ukrainsko-movi-ta-literaturi>) або, де розглядаються структура сторінок соціальних мереж (Інстаграм, Фейсбук, Твітер тощо), з'ясовуються можливості кожного елемента для використання на заняттях з української мови та літератури або самостійного вивчення. Під час вебінарів звернено увагу на роль медіаграмотності в сучасних реаліях, а також на те, як збільшити словниковий запас та розвинути майстерність у письмі за допомогою написання текстів у стилі соцмереж. Учасники вебінарів отримують інформацію щодо можливостей використання соціальних мереж для підвищення філологічної компетентності, дізнаються чимало корисної інформації щодо використання Instagram, Facebook та You Tube в освітньому процесі, пригадають правила спілкування в соцмережах.

У процесі філологічної підготовки в формі майстер-класу затребувані теми: «Говоримо українською літературною мовою» та «Культура мовлення й спілкування – важливий чинник професійної майстерності майбутнього вихователя», мета яких – привернути увагу до правильності мовлення майбутнього вихователя з метою вдосконалення професійної майстерності; «Актуальні питання сучасної мовленнєвої культури», основою якої є рекомендації в області мовних норм з опорою на сучасні посібники і словники; «Культура мовлення чи виразне спілкування», яка передбачає формування мовленнєвого етикету; «Використання інтерактивних технологій з метою розвитку зв'язного мовлення у дошкільників» тощо.

У процесі формування філологічної підготовки майбутніх вихователів, в рамках неформальної освіти популярні різні види семінарів, наведемо приклади їх тематики:

Проблемний семінар «Формування культури професійного спілкування як складова іміджу майбутнього вихователя» буде цікавий тим, що докладно висвітлюється проблема формування професійного іміджу, яка є доволі актуальною, адже він виступає своєрідним людським інструментарієм, що допомагає вибудовувати взаємини з навколишнім світом. Це не тільки візуальний образ, але й спосіб мислення, дій, умінь спілкуватися, мистецтво говорити й, особливо, слухати. Семінар «Проблемно-пошуковий підхід під час вивчення літератури» докладно знайомить з цим підходом і методичними рекомендації щодо його використання під час роботи з дітьми. Семінар «Соціальні аспекти вивчення мови» забезпечує можливість оволодіти професійними компетентностями, необхідними для майбутньої практичної діяльності – розуміння соціальних ролей мовної особистості, прагматичного спрямування культури мови, використання соціолінгвістичних методів дослідження для вирішення культуромовних проблем.

Такі семінари будуть спрямовані на обговорення визначеної проблеми, виявлення її актуальності для учасників, встановлення ступеня їх компетентності у вирішенні тієї чи тієї проблеми, визначення дефіцитних компетентностей, а також аспектів, які потребують подальшого вивчення чи вдосконалення.

Тематичні семінари «Тенденції розвитку української мови (літератури)», «Культура ділового мовлення», «Мовленнєвий етикет у професійній діяльності майбутнього вихователя», «Культура ділового мовлення як інструмент кар'єрного зростання майбутнього вихователя» забезпечують вивчення конкретної теми, її істотних сторін, зв'язків з громадською практикою, що забезпечує поглиблення знань учасників та долучить до обговорення способів вирішення актуальних проблем на основі отриманих знань. Також до тематичних семінарів можна віднести семінар «Експресивність в мові та мовленні», метою якого є поглиблення теоретичних знань стосовно проблеми експресивності в мові та практичних навичок її ефективного використання в процесі професійної діяльності.

Достатньо актуальним є *проектний* семінар «Іноземна мова в освітньому процесі», через те, що специфіка освітнього процесу передбачає інтеграцію іноземної мови (зокрема англійської) з фаховими освітніми компонентами для набуття здобувачами додаткових фахових знань та формування професійно значущих якостей особистості.

Науково-методичний семінар «Новітня українська література в інформаційному контексті сучасності» спрямований на методологічну підготовку майбутніх вихователів до роботи в сфері філології, ширше – гуманітарній сфері. Робота на такому семінарі дає поглиблене вивчення сучасного літературного процесу з точки зору жанру і стилю.

Також до науково-методичних відносимо семінари: «Академічна доброчесність як чинник якості освіти», «Академічне письмо»,

«Вивчаємо французьку/англійську/українську мову з використанням інноваційних технологій» тощо.

Ефективним засобом неформальної освіти у процесі філологічної підготовки є залучення майбутніх вихователів до участі в конференціях. Так, на кафедрі філологічних дисциплін ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» щорічно проводиться Всеукраїнська студентська наукова конференція «Мова й література у проекції різних наукових парадигм», до якої активно залучаються здобувачі освітнього рівня бакалавр.

Сучасна побудова освітнього процесу дозволяє майбутнім вихователям включати окремі види неформальної освіти з філологічної підготовки в індивідуальний план навчання як модуль ОК, що є обов'язковим чи варіативним.

Форми неформальної освіти можуть бути різними, проте всі вони побудовані за принципами «гнучких програм, методів, цілей тощо», «навчання із вирішення поточних завдань», що доповнюють та розширюють компетентності формальної освіти, або вирішують окремі завдання, виступаючи окремим освітнім компонентом індивідуальної освітньої траєкторії здобувача (Михайленко, 2021).

Включення неформальної освіти в систему філологічної підготовки майбутніх вихователів дозволяє забезпечити безперервний і варіативний характер підвищення мовної, мовленнєвої, професійної компетентностей, а також служить дієвим інструментом активізації процесу самоосвіти. Неформальна освіта здатна виступати ефективним доповненням до формальної. На відміну від формальної, вона більш вільна в організаційному плані та у виборі викладачів, менш залежна від регулювання зверху, дозволяє раціонально розподіляти навчальний час, модифікувати зміст і технології навчання, сприяючи формуванню продуктивного освітнього середовища, пов'язаного з життям і націленого на корисну діяльність.

Отже, неформальна освіта виступає надзвичайно важливою формою навчання у процесі філологічної підготовки майбутніх вихователів, оскільки допомагає розширювати і поглиблювати філологічну, лінгвістичну та комунікативну компетентності, отримані шляхом формальної освіти, що значно підвищує їх професійно-педагогічний рівень; надає можливість самостійно обирати форми, методи організації, педагога, місце проведення; сприяє різноманіттю, варіативності, гнучкості освітніх програм, можливості побудови індивідуального освітнього маршруту, дозволяє брати участь у мережевій взаємодії з іншими учасниками та організаціями тощо.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в розробці системи формування готовності майбутніх вихователів до навчання протягом життя з урахуванням їх психолого-педагогічних характеристик, змісту, форм, методів і етапів формування готовності майбутніх вихователів до навчання протягом життя у процесі професійної

підготовки та підготовки науково-педагогічних працівників до цієї роботи.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про освіту». *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 2657-VIII, 2661-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>. **2. Концепція** Нової української школи. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>. **3. Курс** «Майстерність публічних виступів». URL : <https://www.fivone.education/publicspeaking>. **4. Курс** з ораторської майстерності «Публічний виступ на 100%» (м. Київ). URL : http://teatr-aktor.kiev.ua/kod_slavu. **5. Международная** стандартная классификация образования. URL : <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/iscled-2011-ru.pdf>. **6. Михайленко О. В.** Особливості розвитку лінгвістичної компетенції майбутніх фахівців дошкільної освіти під час вивчення англійської мови. *Синергія формальної, неформальної та дуальної освіти майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (11–12 червня 2021 року, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка)*. Чернігів, 2021. 161 с. **7. Ораторське** мистецтво: «Почни говорити зараз». URL : <https://prometheus.org.ua/prometheus-plus/public-speaking/>. **8. Пекар І.** Роль неформальної освіти в сучасному суспільстві. URL : <http://iqholding.com.ua/articles/rol-neformalno%D1%97-osv%D1%96-ti-u-suchasnomu-susp%D1%96lstv%D1%96>. **9. Соколова І. В.** Формування філологічної компетенції фахівців у контексті мовної освіти. *Вісник Маріупольського державного гуманітарного університету. Сер. : Філологія*. 2009. Вип. 2. С. 416–431. **10. Соцмережі** як тренажер для вивчення української мови та літератури. URL : <https://naurok.com.ua/post/socmerezhi-yak-trenazher-dlya-vivchennya-ukrainsko-movi-ta-literaturi>.

References

1. Zakon Ukraine «Pro osvitu» [Law of Ukraine «On education»]. (2019). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 2657-VIII, 2661-VIII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian]. **2. Kontseptsiiia** Novoi ukrainskoi shkoly [The concept of the New Ukrainian school]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> [in Ukrainian]. **3. Kurs** «Maisternist publichnykh vystupiv» [Course «Mastery of public speaking»]. Retrieved from <https://www.fivone.education/publicspeaking> [in Ukrainian]. **4. Kurs** z oratorskoi maisternosti «Publichnyi vystup na 100%» (m. Kyiv) [Public speaking course «100% public speaking» (m. Kyiv)]. Retrieved from http://teatr-aktor.kiev.ua/kod_slavu [in Ukrainian]. **5. Mezhdunarodnaya** standartnaya klassifikaciya obrazovaniya [International standard classification of education]. Retrieved from <http://www.uis.unesco.org/Education/>

Documents/iscd-2011-ru.pdf [in Russian]. **6. Mykhailenko, O. V.** (2021). Osoblyvosti rozvytku linhvistychnoi kompetentsii maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity pid chas vyvchennia anhliiskoi movy [Features of the development of linguistic competence of future specialists in preschool education during the study of English]. *Synerhiia formalnoi, neformalnoi ta dualnoi osvity maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi ta pochatkovoї osvity – Synergy of formal, non-formal and dual education of future specialists in preschool and primary education*. Chernihiv [in Ukrainian]. **7. Oratorske mystetstvo: «Pochny hovoryty zaraz»** [Oratory: «Start talking now»]. Retrieved from <https://prometheus.org.ua/prometheus-plus/public-speaking/> [in Ukrainian]. **8. Pekar, I.** Rol neformalnoi osvity v suchasnomu suspilstvi [The role of non-formal education in modern society]. Retrieved from <http://iqholding.com.ua/articles/rol-neformalno%D1%97-osv%D1%96ti-u-suchasnomu-susp%D1%96lstv%D1%96> [in Ukrainian]. **9. Sokolova, I. V.** (2009). Formuvannia filolohichnoi kompetentsii fakhivtsiv u konteksti movnoi osvity [Formation of philological competence of specialists in the context of language education]. *Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia – Bulletin of Mariupol State University for the Humanities. Ser.: Philology*, 2, 416-431 [in Ukrainian]. **10. Sotsmerezhi yak trenazher dlia vyvchennia ukrainskoi movy ta literatury** [Social networks as a simulator for studying the Ukrainian language and literature]. Retrieved from <https://naurok.com.ua/post/socmerezhi-yak-trenazher-dlya-vivchennya-ukrainsko-movi-ta-literaturi> [in Ukrainian].

Слободян О. В. Місце неформальної освіти у процесі філологічної підготовки майбутніх вихователів

У статті розкрито місце неформальної освіти в системі безперервної освіти, сутнісні характеристики цього поняття, його роль у реалізації філологічної підготовки майбутніх вихователів. Проаналізовано різні аспекти неформальної освіти (сутність, фактори, потенціал, принципи, етапи, методи, форми тощо), представлений потенційний розвиток неформальної освіти і механізм його впливу на професійний саморозвиток майбутнього вихователя. Авторкою наголошено на важливість філологічної підготовки, яка передбачає створення оптимальних умов для навчання мови і літератури, стимулювання мовленнєво-розумової активності студентів; розвитку їхнього критичного мислення, мовної особистості.

Ключові слова: формальна освіта, неформальна освіта, інформальна освіта, філологічна підготовка, філологічна компетентність, лінгвістична компетентність.

Слободян Е. В. Место неформального образования в процессе филологической подготовки будущих воспитателей

В статье раскрыто место неформального образования в системе непрерывного образования, существенные характеристики данного понятия, его роль в реализации филологической подготовки будущих

воспитателей. Проанализированы разные аспекты неформального образования (сущность, факторы, потенциал, принципы, этапы, методы, формы и т.п.), представлен развивающий потенциал неформального образования и механизм его влияния на профессиональное саморазвитие будущего воспитателя.

Автором определено, что филологическая подготовка предполагает создание оптимальных условий для обучения языку и литературе, стимулирование речевой активности студентов; развития их критического мышления, языковой личности и т.д.

Ключевые слова: формальное образование, неформальное образование, информационное образование, филологическая подготовка, филологическая компетентность, лингвистическая компетентность.

Slobodian O. The place of non-formal education in the process of philological training of future educators

The article reveals the place of non-formal education in the system of continuing education, the essential characteristics of this concept, its role in the implementation of philological training of future educators. Various aspects of non-formal education (essence, factors, potential, principles, stages, methods, forms, etc.) are analyzed, the developing potential of non-formal education and the mechanism of its influence on the professional self-development of the future educator are presented.

The author determined that philological training involves the creation of optimal conditions for learning language and literature, stimulating speech and mental activity of students; development of their critical thinking, language personality, multiple intelligence, ability to conceptually model information; expanding the knowledge space taking into account the individual styles and learning strategies of students. The philological competence of the future preschool educator is a holistic personal education, which includes cognitive, communicative, linguistic, research and personal competence.

Particular attention is paid to specific forms of non-formal education, which are aimed at achieving a high level of philological competence.

Key words: formal education, non-formal education, informal education, philological training, philological competence, linguistic competence.

Стаття надійшла до редакції 30.10.2021 р.

Прийнято до друку 26.11.2021 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Хриков Є. М.